

Соціальний комплекс України

СУТНІСТЬ, РОЛЬ І МІСЦЕ У СУСПІЛЬНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Розвиток суспільного виробництва підпорядковується головній меті — найбільш повному задоволенню постійно зростаючих потреб всіх членів суспільства . До складу соціального комплексу входять соціальна сфера (сфера послуг) та виробництво товарів народного споживання (насамперед легка промисловість).

У зростанні життєвого рівня населення велика роль належить соціальній сфері, яку становлять: житлове і комунальне господарство, пасажирський транспорт і зв'язок, система побутового обслуговування населення, освіта, культура і мистецтво, охорона здоров'я, фізична культура і спорт.

За своїм призначенням всі вони істотно впливають на вирішення основних соціально-економічних завдань. Зокрема, від рівня розвитку медичного обслуговування значною мірою залежать показники здоров'я населення, тривалості життя, його природного приросту. Завдяки впровадженню найбільш ефективних способів лікування хвороб, широкого комплексу санітарно-культурних і профілактичних заходів створюються передумови для істотного скорочення втрат робочого часу через тимчасову непрацездатність.

Розширення асортименту життєвих благ забезпечує саме розвиток соціально орієнтованих галузей народно господарського комплексу.

Основне значення соціальної сфери полягає в тому, що весь комплекс її галузей забезпечує зростання рівня споживання та вдосконалення його структури.

Роль соціального комплексу у суспільному розвитку визначається двома головними функціями:

- перша полягає в тому, що завдяки його функціонуванню створюється комплекс життєвих благ, необхідних для нормального розширеного відтворення робочої сили
- друга — в тому, що заклади і підприємства цього комплексу забезпечують підвищення рівня життя членів суспільства

Розвиток соціальної сфери сприяє розв'язанню таких соціальних завдань, як формування гармонійно розвиненої особистості, ліквідація культурно-побутових розбіжностей між містом і селом, між соціальними групами населення і районами країни.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ГАЛУЗЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Соціальна сфера складається з двох комплексів:
соціально-культурного і матеріально-побутового.

Освіта.

Забезпечує підвищення загального рівня знань і культури населення та всі галузі народного господарства кваліфікованими кадрами, а тому виступає важливим елементом відтворення робочої сили. Першою освітянською ланкою є дошкільні заклади. Вищий рівень забезпеченості дітей дошкільними закладами спостерігається у південних та східних областях України, нижчий — у західних регіонах. Основним видом навчально-виховних закладів в Україні є середня загальноосвітня школа трьох ступенів: перший — початкова, другий — основна, третій — старша школа, які відповідно забезпечують початкову, неповну середню і повну загальну середню освіту.

Вища освіта України представлена 660 навчальними закладами I—II рівнів акредитації. Крім того, в Україні функціонує 280 вищих навчальних закладів III—IV рівнів акредитації

Культура. Це сукупність закладів, установ, підприємств, організацій і органів управління, що здійснюють виробництво, розподіл, збереження і організацію споживання товарів і послуг культурного й інформаційного призначення. До цього комплексу входять підприємства, що виробляють товари культурного та інформаційного призначення, самі об'єкти культури і мистецтва, установи і організації засобів масової інформації.

Велику роль у культурному житті населення відіграє музейна справа, кінотеатри, бібліотеки, а також ЗМІ (телебачення, радіо, газети).

Охорона здоров'я.

Включає лікувальні, лікувально-профілактичні, санітарно-протиепідемічні та інші медичні установи, різні види соціального забезпечення, відпочинку і фізичної культури. Включає також освітянські заклади, комплексні і галузеві наукові інститути й організації.

Лікарняні заклади в свою чергу поділяються на спеціалізовані — туберкульозні, інфекційні, для інвалідів Великої Вітчизняної війни та територіально-дільничі — районні, міські, обласні, республіканські.

В Україні налічується 3,4 тис. лікарняних закладів на 503 тис. ліжок та 7,1 тис. лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів

Матеріально-побутовий комплекс. Забезпечує матеріальні умови життя населення. Його складовими частинами є галузеві підкомплекси (житлово-комунальний, побутовий, торгівлі, громадського харчування та ін.), які сприяють збільшенню вільного часу населення та його раціональному використанню, підвищенню культури побуту, зменшенню масштабів і трудомісткості домашнього господарства. Покращання житлово-комунального обслуговування забезпечує необхідну основу для відтворювального процесу, позитивно впливає на шлюбність, народжуваність, зміцнення здоров'я населення

ВИРОБНИЦТВО ТОВАРІВ НАРОДНОГО СПОЖИВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ

Серед галузей промисловості провідне місце займає легка промисловість. Її виробничий потенціал включає 25 підгалузей, більш як 600 підприємств та організацій. Легка промисловість України охоплює текстильну, трикотажну, швейну, шкіряну, взуттєву, хутрову та інші галузі, підприємства яких у розміщенні орієнтуються переважно на споживача, наявність трудових ресурсів та сировини.

Серед інших товарів народного споживання вагоме місце займають хіміко-фармацевтичні продукти, меблі, будівельні матеріали, скляно-фарфоро-фаянсові вироби тощо. Виготовлення продовольчих товарів народного споживання забезпечує агропромисловий комплекс.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Подальший розвиток соціального комплексу України повинен забезпечити підвищення життєвого рівня населення, всебічний розвиток людини та зростання продуктивності праці. Разом з тим тут нагромаджено багато проблем, які потребують:

- визнання галузей соціального комплексу такими, що беруть активну участь у виробництві матеріальних і духовних благ, послуг;
- подолання залишкового принципу фінансування галузей соціального призначення;
- подолання міжрегіональних відмінностей у рівні обслуговування населення
- встановлення обґрунтованого рівня оплати праці фахівців галузей соціального комплексу
- формування ефективної системи управління галузями соціального призначення в умовах різних форм власності;
- розробки нових типів проектів навчальних закладів, установ культури, охорони здоров'я
- розробки науково обґрунтованих критеріїв розвитку матеріальної бази галузей соціального комплексу.

У перспективі в Україні передбачається створення потужного освітнього та наукового потенціалу на основі впровадження ступеневої освіти та створення потужних регіональних навчальних закладів. Система охорони здоров'я буде розвиватися за принципами доступності, солідарності, справедливості та універсальності. Це дасть змогу підвищити рівень профілактики захворюваності, надавати необхідну медичну допомогу вчасно і високоякісно.

Серед програмних завдань на перспективу намічено покращання житлових умов населення через оновлення наявного житлового фонду, поліпшення роботи житлового і комунального господарства.

В галузях виробництва товарів народного споживання та послуг заплановано розширення імпорто-замінюючої продукції, технологічне переоснащення та запровадження сучасних технологій.

